

www.raakvlak.be

ARCHEOLOGISCH VOORONDERZOEK MET PROSPECTIE IN DE BODEM

JABBEKE, CONSTANT PERMEKELAAN ZN

FREDERIK ROELENS
DIETER VERWERFT

Titel: Jabbeke, Constant Permekelaan zn
Archeologisch vooronderzoek met prospectie in de bodem

Opgraving ☐	Prospectie ☒
Vergunningsnummer:	2016-398
Naam aanvrager:	Frederik Roelens (OE/ERK/00105)
Naam site:	Jabbeke, Constant Permekelaan zn

Opdrachtgever: gemeentebestuur Jabbeke, Dorpsstraat 3, 8490 Jabbeke

Uitvoerder: AardeWerk (Raakvlaak Cel Onderzoek)

Auteurs: Frederik Roelens en Dieter Verwerft

Veldmedewerkers: Regy Poppe en Jurgen Vandewalle

Bewaring en beheer van de geregistreerde data, vondsten en stalen: erkend Onroerend Erfgoeddepot De Pakhuizen, Komvest 45, 8000 Brugge

Locatie/vindplaats: Constant Permekelaan zn, Jabbeke

Projectcode: JA16CO

Kadaster: Gemeente Jabbeke, afdeling 1, sectie C, nummer 177F en 179D (zie Plan 2)

Periode: 22 november 2016

Versie: conceptrapport

Technische ondersteuning: Nico Inslegers

Metaaldetectie: Roland Decock

Onderzoeksopdracht: archeologische prospectie met ingreep in de bodem

Archeologische verwachting: archeologische sporen uit alle periodes

Aanleiding van het onderzoek: verstoring van de bodem door aanleg van een wegnis in functie van een nieuwe verkaveling

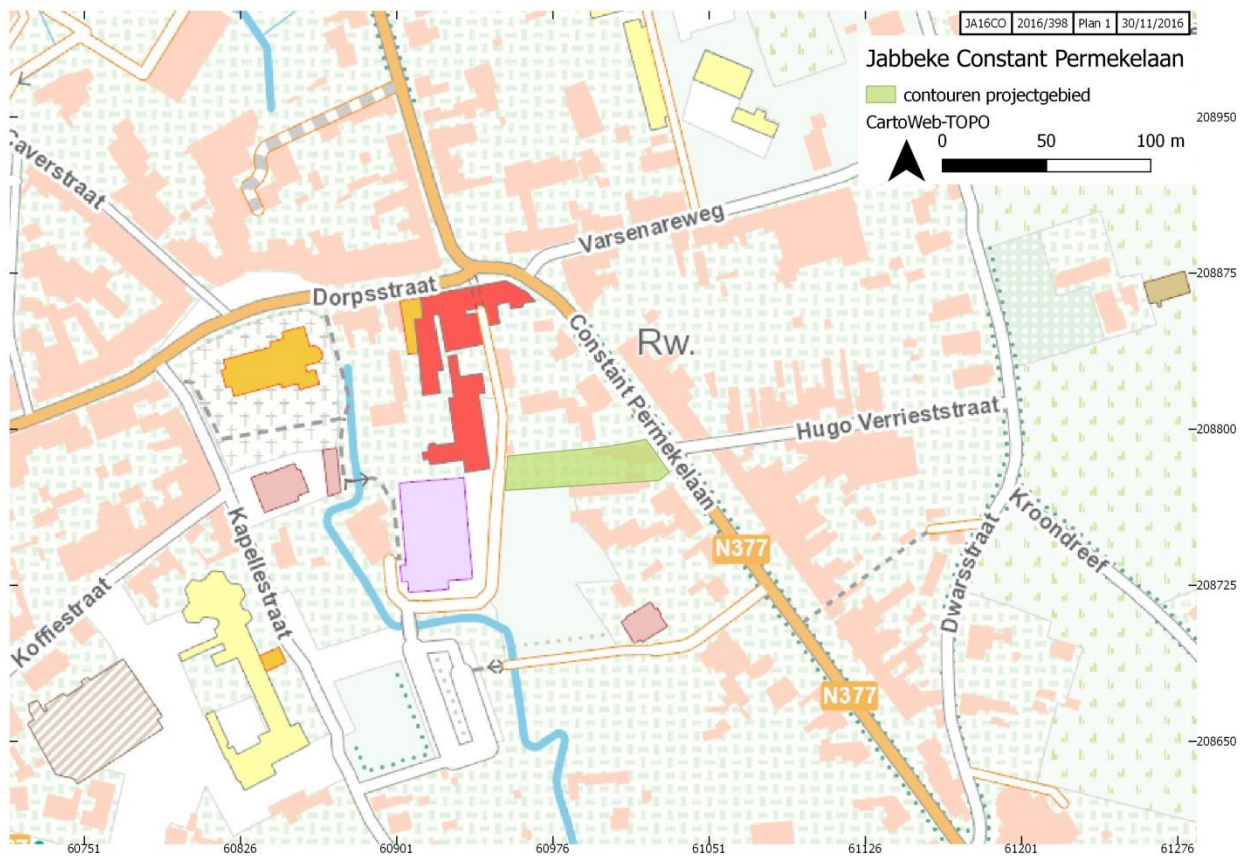
AardeWerk (Raakvlak Archeologisch Onderzoek):

Komvest 45
8000 Brugge
T +32 [0]50 44 50 41
F +32 [0]50 61 63 67

© AardeWerk, maart 2017

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van AardeWerk.

Fiche met administratieve gegevens	
I	administratie gegevens
	opdrachtgever Gemeentebestuur Jabbeke
	uitvoerder AardeWerk (Raakvlak-Archeologisch Onderzoek)
	vergunninghouder(s) Frederik Roelens (OE/ERK/00105)
	beheer en plaats van de geregistreerde data, opgravingsdocumentatie, vondsten en stalen
	Raakvlak, Komvest 45, 8000 Brugge (tel: +32 50 44 50 43; fax: +32 50 61 63 67; info@raakvlak.be) Depot De pakhuizen
	begin en einddatum van het onderzoek: 22/11/2016
	projectcode JA16CO
	vindplaatsnaam Jabbeke, Constant Permekelaan zn, 2016
	locatie Constant Permekelaan zn
	lambert-72 coördinaten 61020.38m-208795,08m; 61031.76m-208779.3m; 61026.98m-208775.19m; 60953.06m-208770,69m; 60954.4m-208787.05m
	kadastrale gegevens afdeling 1, sectie C, perceel 177F, 179D
	kadasterkaart op de volgende bladzijde
	topografische kaart op de volgende bladzijde
II	omschrijving van de onderzoeksoopdracht
	verwijzing naar de bijzondere voorwaarden die zijn opgenomen in de vergunning
	Geen bijzondere voorwaarden. Advies Raakvlak op bouwaanvraag aangesloten gemeentes
	omschrijving van de archeologische verwachtingen
	In de directe omgeving zijn archeologische vondsten uit de ijzertijd, Romeinse tijd, vroege-volle middeleeuwen gekend.
	Het onderzoeksterrein zelf bevindt zich in het centrum van Jabbeke en heeft een hoog archeologisch potentieel.
	wetenschappelijke vraagstelling met betrekking tot het onderzoeksgebied
	- Welke zijn de waargenomen horizonten, beschrijving + duiding?
	- Waardoor kan het ontbreken van een horizont verklaard worden?
	- Zijn er tekenen van erosie?
	- In hoeverre is de bodemopbouw intact?
	- Is er sprake van een of meerdere begraven bodems?
	- Zijn er sporen aanwezig? Zo ja, geef een beknopte omschrijving.
	- Zijn de sporen natuurlijk of antropogeen?
	- Hoe is de bewaringstoestand van de sporen?
	- Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?
	- Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?
	- Kan op basis van het sporenbestand in de proefsleuven een uitspraak worden gedaan over de aard en omvang van occupatie?
	Zijn er indicaties (greppels, grachten, lineaire paalzettingen, ...) die kunnen wijzen op een inrichting van een erf/nederzetting?
	- Zijn er indicaties voor de aanwezigheid van funeraire contexten?
	- Kunnen de sporen gelinkt worden aan nabijgelegen archeologisch vindplaatsen?
	- Wat is de relatie tussen de bodem en de archeologische sporen?
	- Wat is de vastgestelde en verwachte bewaringstoestand van elke archeologische vindplaats?
	- Wat is de waarde van elke vastgestelde archeologische vindplaats?
	- Wat is de potentiële impact van de geplande ruimtelijke ontwikkeling op de waardevolle archeologische vindplaatsen?
	situ bewaard kunnen blijven: 1. Wat is de ruimtelijke afbakening (in drie dimensies) van de zones voor vervolgonderzoek?
	2. Welke aspecten verdienen bijzondere aandacht, zowel vanuit methodologie als aanpak voor het vervolgonderzoek?
	- Welke vraagstellingen zijn voor vervolgonderzoek relevant?
	Zijn er voor de beantwoording van deze vraagstellingen natuurwetenschappelijke onderzoeken nodig?
	Zo ja, welke types staalnames zijn hiervoor noodzakelijk en in welke hoeveelheid?
	doelen/wensen van de opdrachtgever die deze ingreep in de bodem veroorzaakt of noodzakelijk maakt
	Verstoring van de bodem door aanleg van een wegnis voor een toekomstige verkaveling (inbreidingsproject)
	eventuele randvoorwaarden
	Geen bijzondere voorwaarden. Advies Raakvlak op bouwaanvraag aangesloten gemeentes

Plan 1: Lokalisering van het projectgebied op de topografische kaart (CartoWeb Topo)

Plan 2: Aanduiding van het onderzoeksgebied op het GRB met aanduiding van de kadastrale gegevens

INHOUDSTAFEL

1.	Inleiding	5
2.	Beschrijving van het onderzoeksgebied	5
3.	Bodemkundige situering	6
4.	Archeologische voorkennis	7
5.	Historische en cartografische situering.....	9
6.	Omschrijving van de onderzoeksopdracht.....	12
7.	Veldwerk	13
7.1.	Methodologie.....	13
7.2.	Overzicht en beschrijving van de profielen.....	13
7.3.	De sporen	15
7.4.	Het aardewerk	16
7.5.	Metaaldetectie.....	16
8.	Resultaten en beoordeling van het onderzoek.....	16
	Figuur 14: Allesporenkaart van het onderzoek.....	15
9.	Advisering voor de verdere aanpak	16
10.	Antwoord op de onderzoeksvragen.....	16
11.	Besluit.....	17
12.	Bibliografie	17
13.	Bijlagen:.....	18
13.1.	Dagrapport	18
13.2.	Grondplan	18
13.3.	Fotolijst.....	18

1. Inleiding

Dit archeologisch proefonderzoek met ingreep in de bodem gebeurt naar aanleiding van de realisatie van een wegenis op een perceel gelegen langsheen de Constant Permekelaan in Jabbeke. De activiteiten die weldra in deze zone zullen plaatsvinden betekenen een aanzienlijke verstoring van het potentieel archeologisch bodemarchief. AardeWerk (Raakvlak Archeologisch Onderzoek) voert hier een proefonderzoek uit op 22 november 2016. De projectcode is JA16CO.

Doel van de opdracht is het vaststellen en waarderen van eventueel aanwezige bewoningssporen. Hiertoe wordt voorafgaand aan de ontwikkeling een proefsleuvenonderzoek (archeologische prospectie met ingreep in de bodem) uitgevoerd op het plangebied. Zo wordt een archeologische evaluatie van het terrein bekomen. Er zijn geen bijzondere voorwaarden opgemaakt door een erfgoedconsulent van het Agentschap. Dit onderzoek komt er na (bindend) advies van Raakvlak, de intergemeentelijke dienst voor archeologie in Brugge en Ommeland.

2. Beschrijving van het onderzoeksgebied

Gemeente: Jabbeke

Plaats: Constant Permekelaan zn., op de zandrug tussen Oudenburg en Brugge

Toponiem: n.v.t.

Lambert-72-coördinaten:

61020.38m-208795,08m; 61031.76m-208779.3m; 61026.98m-208775.19m; 60953.06m-208770,69m; 60954.4m-208787.05m
---

Topografische kaart op bladzijde 3.

Het plangebied is gesitueerd op de zandrug Brugge-Oudenburg, op de rand van de kustvlakte. Uit archeologisch onderzoek is gekend dat deze zandrug een bijzonder hoog archeologisch potentieel heeft. Vooral voor de kennis en het begrip van de Romeinse tijd en de Vroege Middeleeuwen is deze zandrug van bijzonder belang: er zijn weinig plaatsen in Vlaanderen waar zulke hoeveelheid archeologische data werden verzameld.

Op het plangebied wordt een wegenis gerealiseerd naar een toekomstig wooninbreidingsgebied. Het betreft een verstoring van slechts 0,1 ha. Ondanks de geringe oppervlakte van deze weg is het toch opportuun om deze zone te evalueren op de eventuele aanwezigheid van archeologische sporen, aangezien in de nabije toekomst een aanpalende verkaveling gerealiseerd zal worden. Zodoende wordt een totaalbeeld van de (archeologische sporen in de) ondergrond in de omgeving verkregen.

Het doel van deze prospectie is om zicht te krijgen op de aanwezigheid van archeologisch erfgoed in de bodem, een goede waardering te maken van aanwezig erfgoed en een kwalitatief en gericht advies te formuleren ten aanzien van eventueel vervolgonderzoek of andere wenselijke maatregelen die een ongedocumenteerde vernieling van waardevol erfgoed moeten voorkomen.

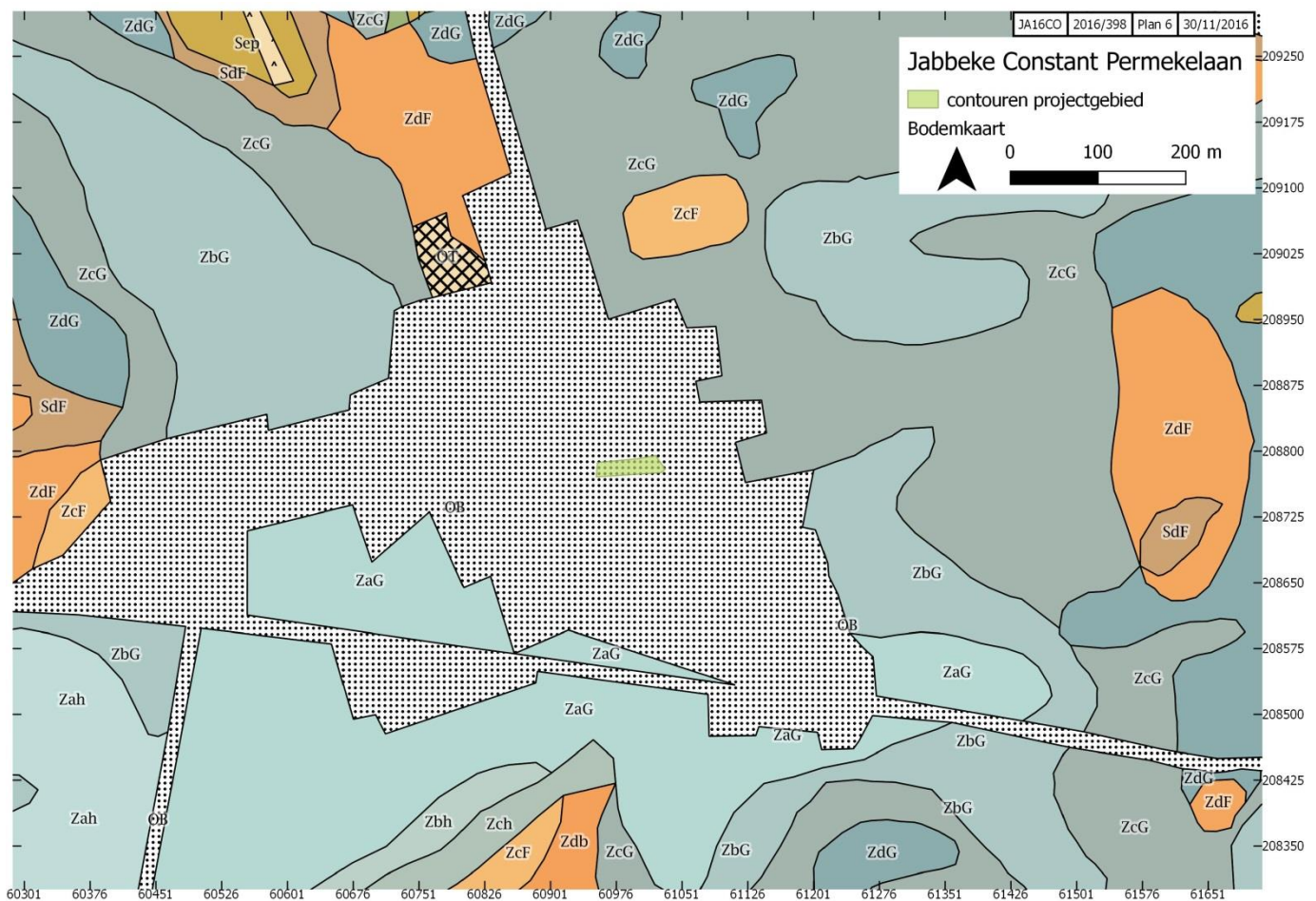
-

Hoewel de bodemkaart (Plan 6) het terrein aanduidt met OT (vergraven zone) is het zo dat deze regio deel uitmaakt van de zandstreek. Rondom het terrein wordt de bodem geclassificeerd als bodemseries ZaG, ZbG en ZcG.

Serie ZbG zijn droge zandgronden met humus en/of ijzer B horizont. Deze droge zandgronden met humus en/of ijzer B horizont zijn te droog in de zomer. Te arm voor landbouwgrond worden deze velden beter gebruikt voor bosbouw (naaldhout). Deze gronden zijn te vinden in de lokaal zandige randzone met de polders.

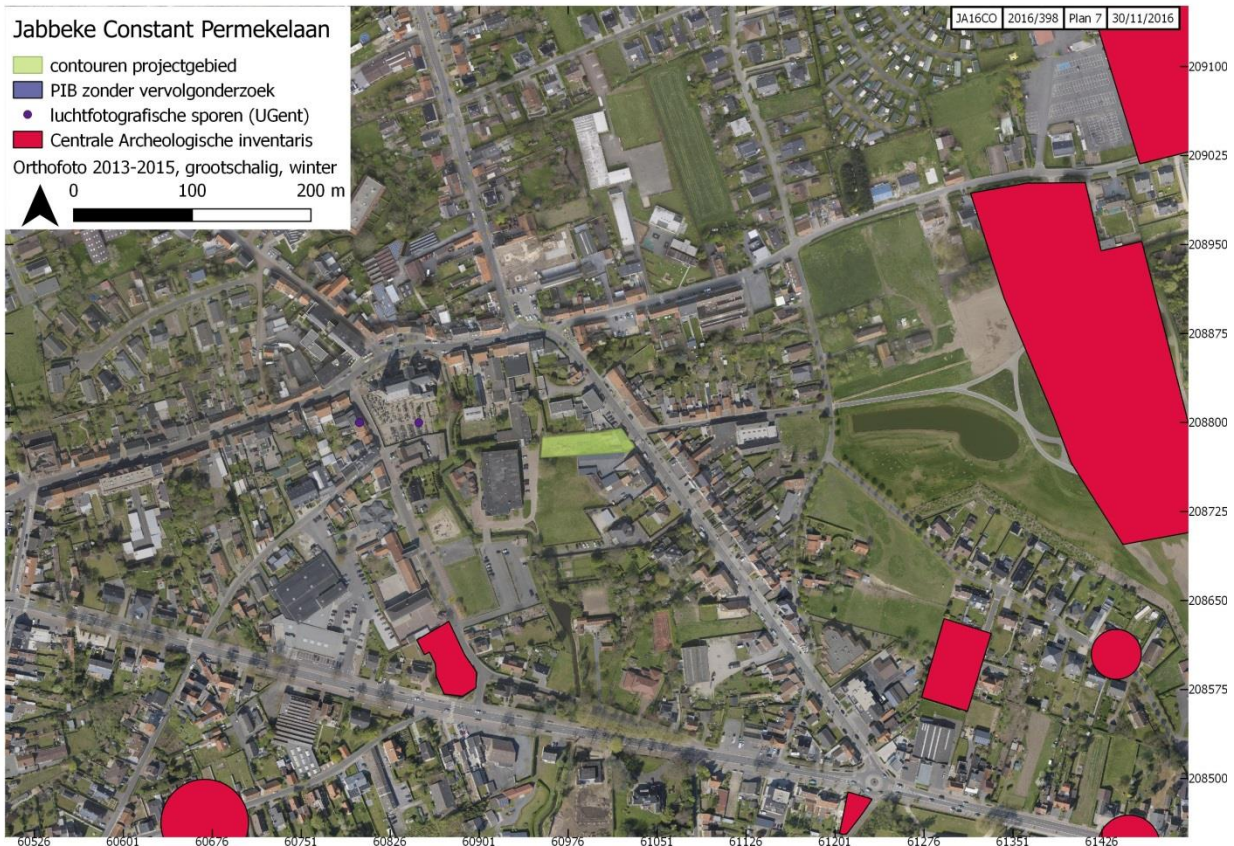
Serie ZcG zijn matig droge zandgronden met duidelijk humus en/of ijzer B horizont. De bouwvoor is 30-40 cm dik, donkergrijs en rust op de podzol B waarvan plaatselijk het onderste gedeelte verkit is, maar ook soms duidelijke sporen van degradatie vertoont. Tussen 60 en 90 cm diepte zijn de deze bodems duidelijk roestig gevlekt. Het zijn droge gronden die in de zomer bovendien gevoelig zijn voor verstuiving. De bodems hebben een hoge meststofbehoefte en zijn matig tot weinig geschikt voor niet veeleisende teelten zoals aardappelen en zomergraan. Ze kennen een zeer beperkte verspreiding. (Sys en Van Ranst, 2001, p.77 en 96).

Plan 6: Het onderzoeksterrein op de bodemkaart (groene polygoon).

4. Archeologische voorkennis

Voor dit onderzoek is de Centrale Archeologische Inventaris geraadpleegd (CAI databank Onroerend Erfgoed, Plan 7). In de directe omgeving van het onderzoeksgebied zijn in het recente verleden verschillende sites aangetroffen en opgegraven. Dit raakvlak tussen de polders en de zandstreek is een zeer aantrekkelijke plaats om te wonen (Hillewaert e.a. 2011; De Clercq 2000).

Plan 7: Uittreksel uit de CAI met aanduiding van de onderzoekszone (groene polygoon).

Zowel uit de steentijd, de metaaltijden, de Romeinse periode als uit de middeleeuwen kwamen de laatste decennia talrijke archeologische vindplaatsen rond de dorpskern van Jabbeke aan het licht (Hillewaert & Hollevoet 2009: 13). Jabbeke is gelegen aan de Zandstraat, de weg die tijdens de Romeinse tijd Oudenburg met Brugge verbond. Het is aldus vanzelfsprekend dat heel wat vondsten in de Romeinse periode te dateren zijn. Het zijn sporen die in verband te brengen zijn met nederzettingskernen, een bijbehorend grafveldje en perceelsstructuren, maar ook met zogenaamde off-site fenomenen zoals geïsoleerde drinkpoelen, oude (land)wegtracés of andere relictten van het cultuurlandschap uit het Hoge Keizerrijk (2de en 3de eeuw na Chr.) (Hillewaert & Hollevoet 2009, p.14). Volgende sites in Jabbeke moeten zeker vermeld worden:

-Site Kroondreef I (Sport-en Cultuurcentrum):

Voorafgaande de bouw van een nieuw sport-en cultuurcentrum heeft een archeologische opgraving plaatsgevonden. Hierbij zijn restanten van een tweetal kleine houten gebouwen, meerdere spiekers en een aantal grachten, vermoedelijk deel van een percellering, gevonden. Het aardewerk is van oorsprong typisch late ijzertijd, maar kende een verderzetting zowel technisch als vormelijk in het begin van de Romeinse periode. Een precieze datering is dus niet eenvoudig (CAI ID 76922).

-Site Hoge Dijken I:

Bij de uitbreiding van een verkaveling is een het perifere deel van een Romeinse nederzetting met bijbehorend grafveld opgegraven. De nederzettingssporen omvatten een éénbeukig gebouw van 8,50 op 4,50 meter met langs zowel de korte als de lange zijde een ononderbroken rij paalsporen. Gezien de beperkte afmetingen gaat het wellicht om een bijgebouwtje. Verder zijn nog vijf spiekers, een aantal kuilen met ambachtelijke functie en een greppelsysteem aan het licht gekomen.

Het grafveld bestond uit minstens 40 brandrestengraven, waarvan 17 zonder nis en 23 met nis. Op 2 plaatsen zijn restanten van zgn. monumentale grafstructuren gevonden. Greppelsporen die 1 of meerdere brandrestengraven omvatten. Eén graf had een opvallend paalspoor, misschien in verband met rituele handelingen tijdens of na de bijzetting.

Een muntvondst in één graf, kan in relatie gebracht worden tot het geloof in de veerman Charon (om de Styx te mogen oversteken). Naast de klassieke grafgiften (bekertjes, kommen en potten) zijn ook twee scheermessen aangetroffen in het grafveld. Het aangetroffen aardewerk vormde een combinatie van importwaar en lokaal geproduceerd materiaal, dat toeliet het grafveld te dateren 180-260/270 na Chr.

-Site Kroondreef II:

Voorafgaand een verkaveling is door Raakvlak een kleinschalige opgraving uitgevoerd in 2014. Op het terrein zijn minimum drie occupatiefases herkend. Een eerste Romeinse fase bestaat uit parallelle perceleringsgreppels en enkele kuilen, zonder bewoningssporen. Vervolgens is het terrein omgevormd tot een grafveld bestaande uit een aanzienlijk omgracht terrein met palissade en toegangsweg in het noorden. Op het grafveld zijn 7 brandrestengraven met typische grafgiften gevonden. Vermoedelijk is het grafveld slechts kortstondig in gebruik geweest in de 2^e eeuw na Chr. Op het terrein zijn in de volle middeleeuwen vervolgens allerlei greppels en kuilen gegraven, die in een agrarische setting passen. (Roelens en Huyghe, in voorbereiding)

-Site Graaf De Renesselaan I:

Bij de realisatie van een verkaveling zijn tijdens een noodonderzoek een aantal sporen geregistreerd. Een concentratie van paalsporen vormt waarschijnlijk de aanzet van een huisplattegrond. Een tweede groep sporen (op een afstand van zo'n 130 m) omvat een poel of waterput, enkele grachten en mogelijk ook de standgreppel van een gebouw. Bij de tweede sporenconcentratie sloten een aantal sporen uit de volle middeleeuwen aan (CAI ID 300030).

-Site Gistelsteenweg III:

Bij een werfcontrole is een hoeveelheid handgevormd schervenmateriaal gerecupereerd, waaronder tenminste twee kommetjes met uiteenlopend profiel en versieringspatroon (cai ID 300033)

-Verkaveling Ganzeveld:

Bij de bouwwerken voor de verkaveling Ganzeveld zijn onder meer een waterput, fragmenten van potten in grof verschaald gewoon aardewerk, een weinig *terra sigillata* en zgn. Eifelwaar gevonden. Deze sporen zijn waarschijnlijk in verband te brengen met een kleine nederzetting langsheen de Zandstraat, de weg die tijdens het Hoge Keizerrijk en later Oudenburg verbond met Brugge (CAI ID 306486).

-Verbindingsweg tussen A10 en N367:

Tijdens wegenwerkzaamheden zijn een aantal Romeinse sporen aan het licht gekomen. De nederzettingssporen bestaan uit een greppel, de aanzet van een poel en een aantal paalsporen die in verband zijn te brengen met een huisplattegrond. Verder is het tracé van een aarden weg met karrensporen aangesneden. Het talrijke vondstenmateriaal bestond overwegend uit fragmenten van gebruiksaardewerk (CAI ID 300034).

Deze beperkte selectie sites uit de Centrale Archeologische Inventaris uit de omgeving van het projectgebied toont duidelijk aan dat de zandrug een erg aantrekkelijke plaats was om te leven gedurende alle periodes. Deze sporen zijn zeer dichtbij het onderzoeksgebied aangetroffen.

5. Historische en cartografische situering

Voor het projectgebied zijn pas vanaf de 18de eeuw cartografische bronnen beschikbaar. Bij het raadplegen van diverse kaarten wordt duidelijk dat het projectgebied zeker tot in de 19de eeuw zuiver agrarisch gebied was:

De Frickx-kaart is niet voldoende gedetailleerd opgemaakt en gegeorefereerd (Plan 8 in bijlage). Op de Kabinetskaart der Oostenrijkse Nederlanden (Plan 9) wordt het terrein weergegeven in een gesloten landschap bestaande uit met hagen en bomen omzoomde akkers. De bebouwing concentreert zich in de dorpskern van Jabbeke- ten noordwesten van het plangebied- en in mindere mate rond de steenweg (huidige Gistelsesteenweg).

Dezelfde situatie is af te lezen op de kaart van Vandermaelen (Plan 11) en op de kadasterkaart van Popp (Plan 12), namelijk dichte bebouwing in de dorpskern met enkele verspreide boerderijen in het omliggende landschap. Vanaf de Vandermaelen-kaart is het terrein ten dele bebouwd. Er staan twee volumes, parallel aan de Constant Permekelaan, weergegeven. Verdere informatie is niet voorhanden.

In de loop van de twintigste eeuw lijkt deze situatie ongewijzigd, zoals af te leiden van de orthofotomozaïeken uit 1971 en 1979-1990 (Plan 13 en 14 in bijlage). In het najaar van 2016 wordt de aanwezige bebouwing gesloopt alsook enkele bomen gerooid.

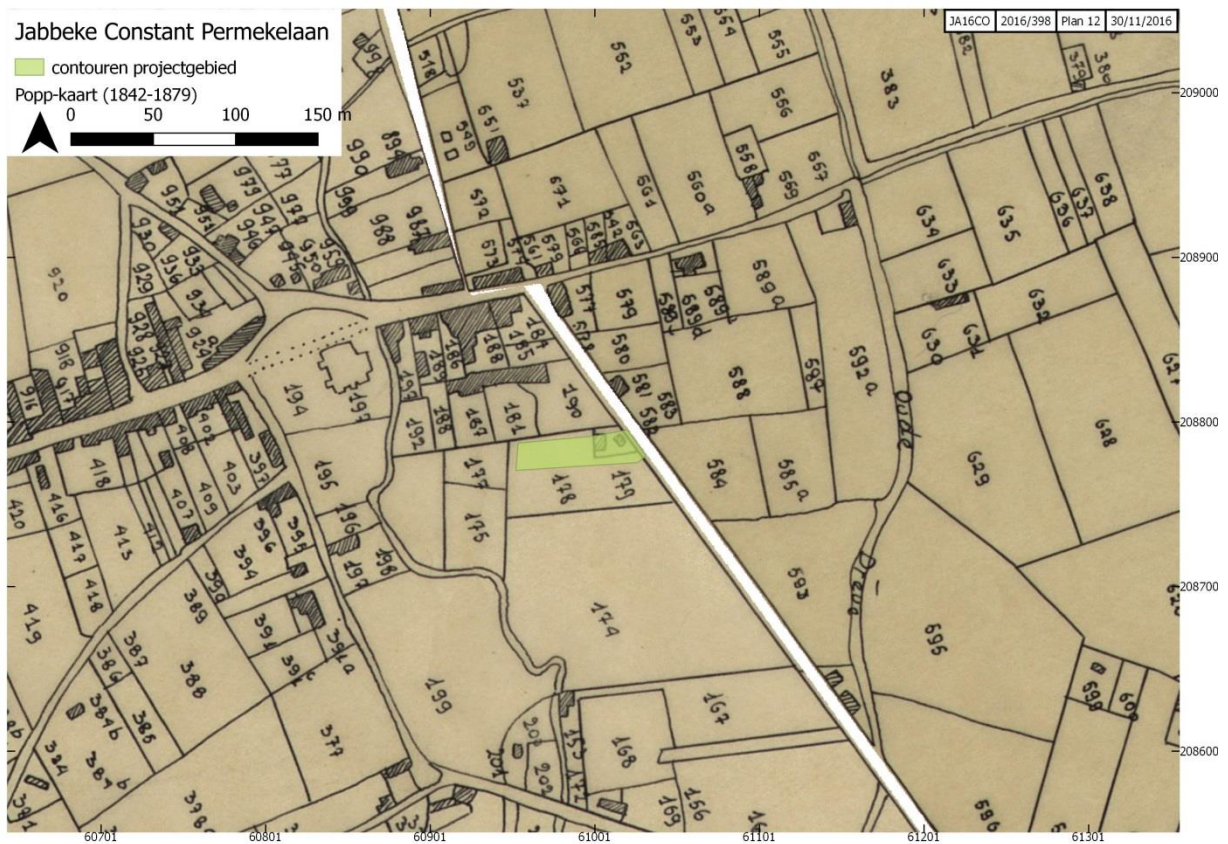

Plan 9: Op de Kabinetskaart der Oostenrijkse Nederlanden en het Prinsbisdom Luik (1771-1778), opgenomen onder leiding van Graaf de Ferraris, is de onderzoekszone aangeduid als landbouwgebied (groene polygoon)

Plan 11: Het projectgebied op de Vandermaelen-kaarten (groene polygoon)

Plan 12: Het projectgebied op de Popp-kaart (1854)(groene polygoon).

Plan 15: Het projectgebied op de orthofotomozaïek, situatie 2013-2015 (groene polygoon).

Figuur 1: het plangebied bij aanvang van het onderzoek. Let op het puin van de gesloopte bebouwing (eigen opname, dd 11/2016)

6. Omschrijving van de onderzoeksopdracht

Tijdens het onderzoek zullen volgende vragen beantwoord worden.

- Welke zijn de waargenomen horizonten, beschrijving + duiding?
- Waardoor kan het ontbreken van een horizont verklaard worden?
- Zijn er tekenen van erosie?
- In hoeverre is de bodemopbouw intact?
- Is er sprake van een of meerdere begraven bodems?
- Zijn er sporen aanwezig? Zo ja, geef een beknopte omschrijving.
- Zijn de sporen natuurlijk of antropogeen?
- Hoe is de bewaringstoestand van de sporen?
- Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?
- Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?
- Kan op basis van het sporenbestand in de proefsleuven een uitspraak worden gedaan over de aard en omvang van occupatie?
- Zijn er indicaties (greppels, grachten, lineaire paalzettings, ...) die kunnen wijzen op een inrichting van een erf/nederzetting?
- Zijn er indicaties voor de aanwezigheid van funeraire contexten? Zo ja;
- * Hoeveel niveaus zijn er te onderscheiden?
- * Wat is de omvang?
- * Komen er oversnijdingen voor?
- * Wat is het, geschatte, aantal individuen?
- Kunnen de sporen gelinkt worden aan nabijgelegen archeologisch vindplaatsen?
- Wat is de relatie tussen de bodem en de archeologische sporen?
- Is er een bodemkundige verklaring voor de partiële afwezigheid van archeologische sporen? Zo ja, waarom? Zo nee, waarom niet?
- Wat is de vastgestelde en verwachte bewaringstoestand van elke archeologische vindplaats?
- Wat is de waarde van elke vastgestelde archeologische vindplaats?
- Wat is de potentiële impact van de geplande ruimtelijke ontwikkeling op de waardevolle archeologische vindplaatsen?
- Voor waardevolle archeologische vindplaatsen die bedreigd worden door de geplande ruimtelijke ontwikkeling en die niet in situ bewaard kunnen blijven:
  1. Wat is de ruimtelijke afbakening (in drie dimensies) van de zones voor vervolgonderzoek?
  2. Welke aspecten verdienen bijzondere aandacht, zowel vanuit methodologie als aanpak voor het vervolgonderzoek?
- Welke vraagstellingen zijn voor vervolgonderzoek relevant?
- Zijn er voor de beantwoording van deze vraagstellingen natuurwetenschappelijke onderzoeken nodig? Zo ja, welke type staalnames zijn hiervoor noodzakelijk en in welke hoeveelheid?

7. Veldwerk

7.1. Methodologie

Het veldteam bestaat uit twee archeologen en twee arbeiders. De bouwheer (de gemeente Jabbeke) voorziet een kraan met kraanman. Er wordt één proefsleuf aangelegd, op de locatie van de toekomstige weenis.

De proefsleuf wordt aangelegd met een bandenkraan van 7.5 ton en een tandeloze graafbak van 1.6 m breed. Op regelmatige tijdstippen wordt een diepere put gegraven om de bodemopbouw te registreren. De sleuf is gemiddeld 50 cm diep. De profielputten zijn tot 75 cm diep aangelegd.

Het onderzoek gaat door op 22 november 2016. Indien er sporen worden aangetroffen, worden deze gefotografeerd, beschreven en opgemeten. Vondsten worden verzameld en geregistreerd.

Figuur 2: Zicht op het veldwerk

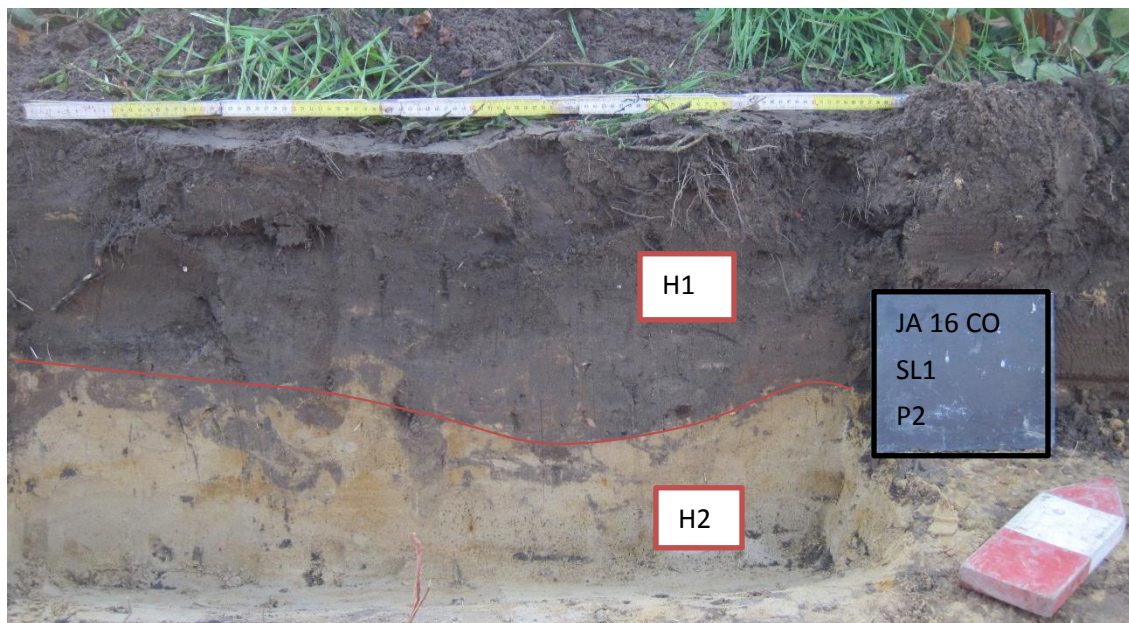
7.2. Overzicht en beschrijving van de profielen

Verspreid over de sleuf zijn 2 bodemprofielen geregistreerd (PR1 en PR2). Profiel 1 werd aan het begin van de sleuf geregistreerd. De bodemopbouw bestaat uit een sterk verrommelde A-horizont van bruin zand met heterogene, beigig witte lenzen van een meer siltig materiaal. Hieronder is een vrij dunne, bruine, ijzerrijke zone waar te nemen, die gradueel overgaat naar een bruin tot witte C-horizont. Op basis van de ijzerconcretieband zal de originele bodemopbouw wellicht uit een postpodzol bestaan hebben, met een verbrokkelde ijzer-B-horizont. De verstoring is toe te wijzen aan de bebouwing die tot voor kort op deze plaats stond (*supra*).

Figuur 3: Profiel 1 in sleuf 1. (H1: 0- max 48 cm, Aan; H2: 48 - 70 cm, C)

Profiel 2 is aan het uiteindelijk van de sleuf, aan de zuidelijke sleufwand aangelegd. Het gaat om een A-C profiel, bestaande uit een humeuze, donker bruine tot zwarte, circa 38 cm dikke A-horizont, waaronder een weinig gebioturbeerde C-horizont ligt. Dit is het Pleistocene zand.

Figuur 4: Profiel 2 in sleuf 1. (H1: 0-38cm, Ap,; H2: 38-64 cm, C)

Samenvattend kan gesteld worden dat de vastgestelde bodemgesteldheid correspondeert met de gegevens van de bodemkaart. Het archeologische vlak bevindt zich hier net onder de ploeglaag, op een diepte van circa 40 cm onder het maaiveld.

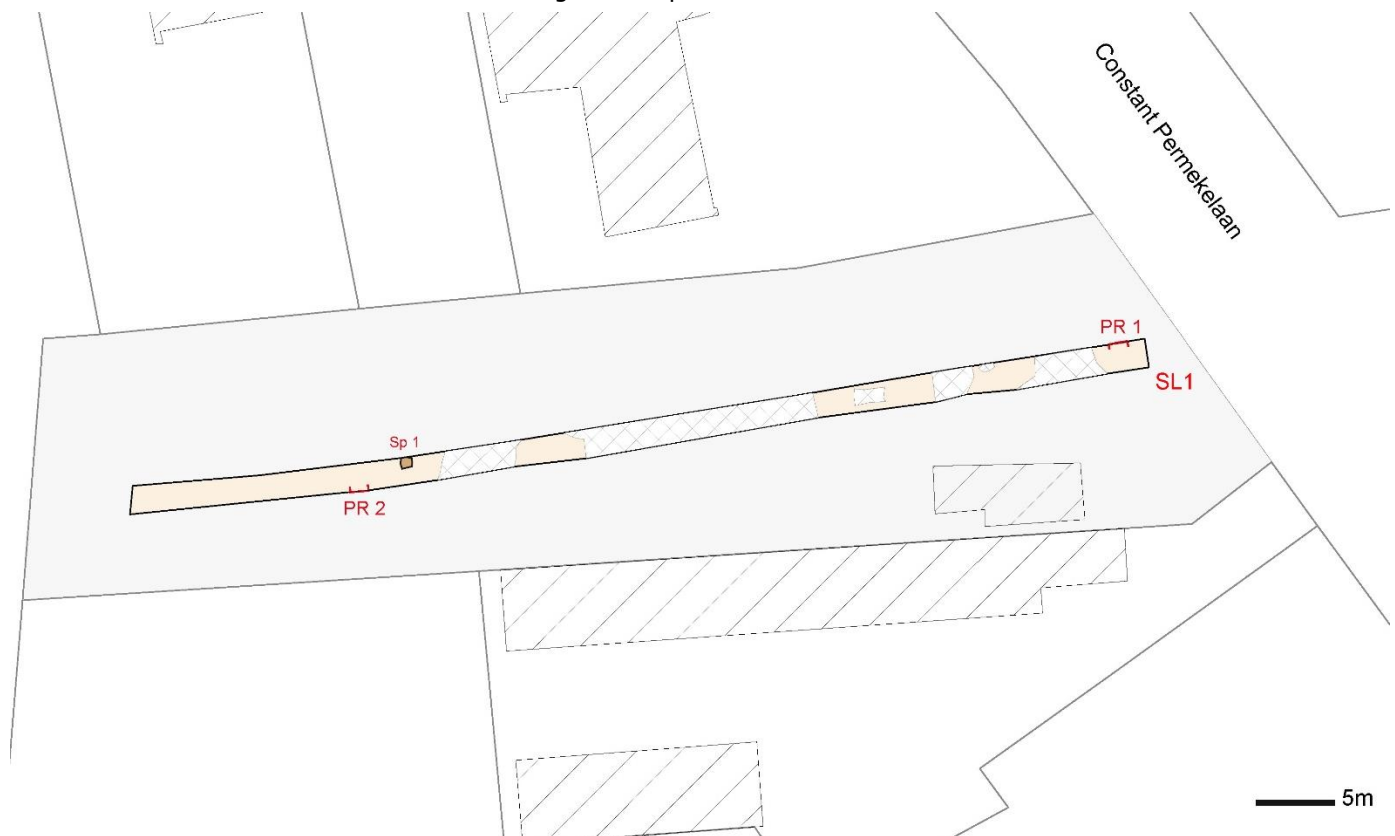

7.3. De sporen

Er is tijdens dit onderzoek één archeologisch spoor aangetroffen. Het gaat om een afgerond rechthoekig spoortje (formaat 74 x 58 cm) dat scherp afgelijnd is. De vulling bestaat uit een donkergrijs tot blauwgrijs zand met enkele brokjes ijzerconcreties en weinig houtskoolspikkels. Dit spoor is geïnterpreteerd als een kuil. Op basis van het aangetroffen aardewerk dateert deze kuil uit de volle middeleeuwen.

Figuur 5: Spoor 1 in sleuf 1

Figuur 6: Allesporenkaart van het onderzoek

7.4. Het aardewerk

In spoor 1 is één scherf aangetroffen. Het betreft een vrij sterk verweerde wandscherf gereduceerd gebakken aardewerk. Het baksel is vrij zandig en wordt gekenmerkt door grote kwartskorrels, typisch voor de volle middeleeuwen.

7.5. Metaaldetectie

Het onderzoek met de metaaldetector bracht geen vondsten aan het licht.

8. Resultaten en beoordeling van het onderzoek

Tijdens dit onderzoek is slechts één archeologisch spoor aangetroffen. Dit spoor is volledig geregistreerd en, aan de hand van een diagnostisch fragment, gedateerd in de volle middeleeuwen. Verdere uitbreiding van de sleuf is momenteel niet mogelijk. Voor deze zone is dus geen vervolgonderzoek vereist.

9. Advisering voor de verdere aanpak

Op basis van de hierboven beschreven resultaten adviseert Raakvlak geen vervolgonderzoek. De verdere ontwikkeling van de terreinen, die pas in de loop van 2017/2018 wordt opgestart, valt onder het nieuwe Onroerendergoeddecreet en de bijhorende archeologieregelgeving.

10. Antwoord op de onderzoeksvragen

- Welke zijn de waargenomen horizonten, beschrijving + duiding? **Op basis van de profielen correspondeert de bodemgesteldheid met de gegevens van de bodemkaart. In een aantal sleuven is een ZcG-bodem geregistreerd, terwijl nabij het meer een siltige component in de bodem zit.**
- Waardoor kan het ontbreken van een horizont verklaard worden? **N.v.t.**
- Zijn er tekenen van erosie? **Neen.**
- In hoeverre is de bodemopbouw intact? **Op de plaatsen van de gesloopte bebouwing is de bodemopbouw grotendeels verstoord. De bodem in de hierachter gelegen zone (meer naar het westen) is intact. Eventuele archeologische sporen kunnen voorkomen vanaf 40 cm onder het maaiveld.**
- Is er sprake van een of meerdere begraven bodems? **Er zijn geen begraven bodems aangesneden.**
- Zijn er sporen aanwezig? Zo ja, geef een beknopte omschrijving. **Ja, in de sleuf is één spoor, met name een kuil uit de volle middeleeuwen aangetroffen.**
- Zijn de sporen natuurlijk of antropogeen? **Antropogeen.**
- Hoe is de bewaringstoestand van de sporen? **Het spoor is vrij goed bewaard.**
- Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren? **Niet van toepassing**
- Behoren de sporen tot één of meerdere periodes? **Niet van toepassing**
- Kan op basis van het sporenbestand in de proefsleuven een uitspraak worden gedaan over de aard en omvang van occupatie? **Niet van toepassing**

- Zijn er indicaties (greppels, grachten, lineaire paalzettings, ...) die kunnen wijzen op een inrichting van een erf/nederzetting? **Niet van toepassing**
  - Zijn er indicaties voor de aanwezigheid van funeraire contexten? **Niet van toepassing**
  - Kunnen de sporen gelinkt worden aan nabijgelegen archeologisch vindplaatsen? **Niet van toepassing**
  - Wat is de relatie tussen de bodem en de archeologische sporen? **De archeologische sporen bevinden zich in een archeologisch zeer rijke regio, gelegen op de zandrug tussen Oudenburg en Brugge.**
  - Is er een bodemkundige verklaring voor de partiële afwezigheid van archeologische sporen? Zo ja, waarom? Zo nee, waarom niet? **Eventueel aanwezige oudere sporen aan de voorzijde van de straat zijn verdwenen ten gevolge van de 19de eeuwse bebouwing op het plangebied.**
  - Wat is de vastgestelde en verwachte bewaringstoestand van elke archeologische vindplaats? **Niet van toepassing**
  - Wat is de waarde van elke vastgestelde archeologische vindplaats? **Niet van toepassing**
  - Wat is de potentiële impact van de geplande ruimtelijke ontwikkeling op de waardevolle archeologische vindplaatsen? **Niet van toepassing**
  - Voor waardevolle archeologische vindplaatsen die bedreigd worden door de geplande ruimtelijke ontwikkeling en die niet in situ bewaard kunnen blijven: **Niet van toepassing**
1. Wat is de ruimtelijke afbakening (in drie dimensies) van de zones voor vervolgonderzoek? **Niet van toepassing**
  2. Welke aspecten verdienen bijzondere aandacht, zowel vanuit methodologie als aanpak voor het vervolgonderzoek? **Niet van toepassing**
- Welke vraagstellingen zijn voor vervolgonderzoek relevant? **Niet van toepassing**
  - Zijn er voor de beantwoording van deze vraagstellingen natuurwetenschappelijke onderzoeken nodig? Zo ja, welke type staalnames zijn hiervoor noodzakelijk en in welke hoeveelheid? **Niet van toepassing**

11. Besluit

Tijdens het archeologisch proefonderzoek is één sleuf, haaks op de Constant Permekelaan, aangelegd. Behalve recente verstoringen aan de straatzijde, werd slechts één archeologisch spoor aangetroffen, een kuiltje uit de volle middeleeuwen.

AardeWerk adviseert dan ook geen verder onderzoek in het kader van de aanleg van de geplande wegenis.

12. Bibliografie

DE CLERCQ Wim 2000: *Imperium Romanum* (Gent)

HILLEWAERT Bieke, HOLLEVOET Yann en RYCKAERT Marc 2011: *Op het Raakvlak van twee landschappen, de vroegste geschiedenis van Brugge* (Beernem)

HILLEWAERT Bieke, HOLLEVOET Yann 2009: Vondsten uit vuur, Romeins grafveld met nederzettingssporen aan de Hoge Dijken in Jabbeke (Beernem)

HOLLEVOET Yann 2001: Het Wegennet. In: Hillewaert Bieke, Hollevoet Yann en Ryckaert Marc, *Op het Raakvlak van twee landschappen, de vroegste geschiedenis van Brugge* (Beernem), p 42-45

Hollevoet, Yann 2002, Waar Jabbeek en Zandstraat elkaar kruisen. Archeologische waarnemingen en vondsten in het Jabbeekse, In: *Brugs Ommeland*, 42/1, p. 32-54.

Bodemkaart en historische kaarten: www.geopunt.be

CAI databank Onroerend erfgoed: <https://cai.onroenderfgoed.be/>

13. Bijlagen:

13.1. Dagrapport

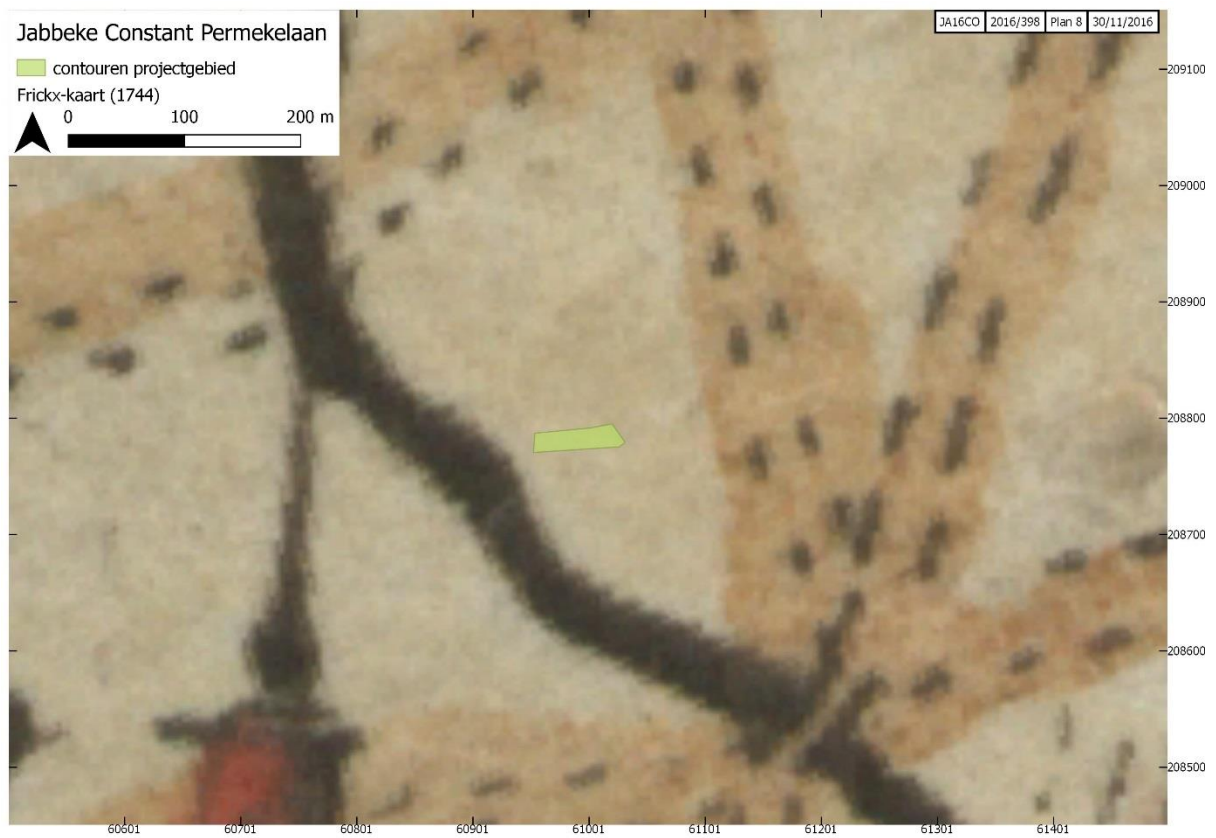
JA16CO dagrapporten			
dag	datum	weer	medewerkers
			werkzaamheden en interpretaties
1	22/11/2016	zonnig	Roland Decock (metaaldetectorist), Dieter Verwerft (assistent-archeoloog), Jurgen Vandewalle (arbeider), Serge Van Liefveringe (arbeider) en Frederik Roelens (veldwerkleider)
			aanleg sleuf 1, sleuf schaven, aanleg bodemprofielen 1 en 2, opmeten, fotograferen, metaaldetectie

13.2. Grondplan

(zie volgende pagina)

13.3. Fotolijst

JA16CO SI1-1(1).JPG
 JA16CO SI1-1(2).JPG
 JA16CO SI1-overz(1).JPG
 JA16CO SI1-overz(2).JPG
 JA16CO SI1-overz(3).JPG
 JA16CO SI1-overz(4).JPG
 JA16CO SI1-overz(5).JPG
 JA16CO SI1-P1(1).JPG
 JA16CO SI1-P1(2).JPG
 JA16CO SI1-P2(1).JPG
 JA16CO SI1-P2(2).JPG
 JA16CO SI1-P2(3).JPG
 JA16CO SI1-RV(1).JPG
 JA16CO SI1-RV(2).JPG
 JA16CO SI1-RV(3).JPG
 JA16CO SI1-RV(4).JPG
 JA16CO SI1-RV(5).JPG
 JA16CO SI1-RV(6).JPG
 JA16CO SI1-RV(7).JPG
 JA16CO SI1-RV(8).JPG
 JA16CO SI1-sfeer(1).JPG
 JA16CO SI1-sfeer(2).JPG
 JA16CO SI1-tussentijds(1).JPG
 JA16CO SI1-tussentijds(2).JPG

Plan 8: Het projectgebied op de Frickx-kaart, 1744 (groene polygoon).

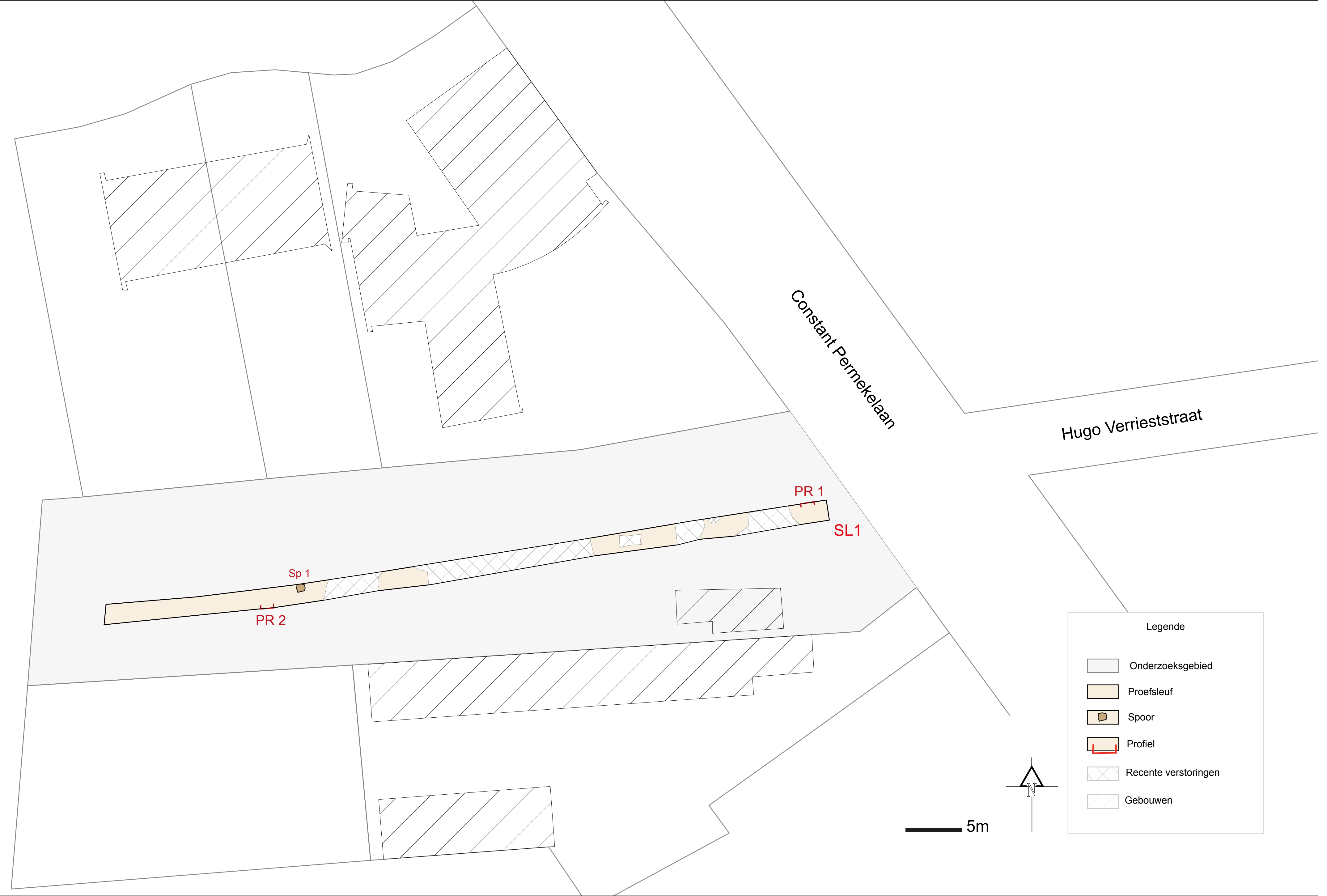

Plan 13: Het projectgebied op de orthofotomozaïek, situatie 1971 (groene polygoon).

Plan 14: Het projectgebied op de orthofotomozaïek, situatie 1979-1990 (groene polygoon).

Legende

- Onderzoeksgebied
- Proefsleuf
- Spoor
- Profiel
- Recente verstoringen
- Gebouwen